

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: invoială :: ::

Unirea

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei
Numărul 4 Lei.

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Drepturi mirenilor?

Cum vede problema un mirean credincios *)

Ce drepturi? Să putem vâri politicianismul în biserică? Să putem tulbura apele, să putem răseoli patimile la toate alegerile de preoți, proto-popi și episcopi? Să apucăm pe panta instituțiilor calvine și protestante? Să introducem Statutul organic „laicizant“ al lui Șaguna?

În conducerea bisericii noastre, noi trebuie să ne orientăm exclusiv după conducerea bisericii romane și a marilor ei instituții religioase, educative, caritative.

Cu mireni păcătoși, putem combate atacurile păcătoase îndreptate asupra bisericii. De aici nu urmează că putem conduce biserica, cu mentalitatea noastră păcătoasă.

Excepționând administrarea averilor și darurilor materiale, conducerea bisericii nu cade în competența mirenilor și mireni nu-și pot asuma și aroga alte drepturi decât a pretinde ca preoții să fie de model, să fie devotați bisericii. Ca mirean păcătos trebuie să am mângâierea că din când în când mă pot refugia în sanctuarul casei Domnului, că preotul meu e mai puțin păcătos decât mine, i-mă pot mărturisi și prin contact cu el mă pot înălța sufletește, iar nu coborî.

Iată dreptul suprem al mirenilor față de biserică.

Problema fundamentală a episcopilor noștri și a conciliului provincial nu poate fi, nici pe departe, laicizarea instituțiilor constituționale bisericești, ci intensificarea vieții noastre religioase, educația și selecționarea clerului, reducerea ceremonialului de prisos, promovarea cantului, introducerea organelor și a tuturor mijloacelor admise de biserica română, prin cari se poate mări evlavia, se poate „ioniza“ atmosfera din sfintele biserici, prin cari se poate înfrânge cerbicioșia păcătoșilor și li-se poate smulge câte-o lacrimă de căință.

Intrând într-o biserică romano-catolică, chiar mijlocie, noi simțim „ionizarea“ aceasta. De ce nu ne-am sili să o realizăm și noi, în bisericile noastre, ci ne lăsăm inerti în tembelismul oriental?

Bărbați luminați, cum au fost Ilarion Pușcariu și alții, cărorora nu li-se pot contesta meritele pentru biserica ortodoxă, nu erau încântați de Statutul Organic, ci cereau „sfințirea vieții constituționale bisericești, în toate direcțiunile, cu toată graba, ca răul să nu ia dimensiuni tot mai mari, spre sminteala și stricăciunea generală“.

Cum am putea deci să pregătim noi „laicizarea“, ale cărei ravagii le-au constatat alții?

Gavril Todica.

6 Maiu 1928

Înțelesul mării adunări naționale dela Alba-Iulia

(—) Alături de 15 Maiu 1848 și de 1 Decembrie 1918, ziua de 6 Maiu 1928 va rămânea neperitoare pe răbojul istoriei noastre. Ca și acelea, ea este o piatră de hotar. Pecetluște cu foc nestins o etapă din durerile neamului, și începe drum nou; încheie socoți dureroase, pentru a deschide orizonturi mai senine.

Din durere s'a născut această covârșitoare descărcare a voinței noastre de mai bine. După abia zece ani de traiu în România întregită și bogată, dat ne-a fost să vedem pornind dela toate granițele țării, ca puvoaiele primăverii, necazul și mânia, în straie curate, cu ochi schinteitori, spre Alba-Iulia nădejdilor. Vântul mizeriei, a umilirei nemeritate, a dreptății palmuite, a bogățiilor jefuite, a pus în mișcare codrul neamului românesc. Stejar după stejar, brad după brad, s'a ridicat pădurea românească prevestind furtună și pieire tuturor paznicilor nedrepți, cari îi pasc bogățiile și îi seacă vloga.

E trist, nespun de trist, că pe mormântul celui dintâiu deceniu de traiu împreună a Românilor de pretutindeni, a trebuit să punem piatra neagră a durerii.

Dar numai o clipă plutește ceața tristeții peste amintirea zilei de 6 Maiu 1928. Cu putere elementară izbucnește îndată frumuseța ei, acoperind în văpaie tot clocotul și vuietul din adâncuri. Elanul ei constructiv, indiferent de țelurile și realizările politice imediate, trebuie să umple de mândrie pe tot Românul de bine, indiferent de eventuala lui înregistrare în partide de interese, precum a umplut de admirație pe străinii cari s'au întâmplat a fi acolo.

Priviți, o clipă numai văile și drumurile Ardealului împânzite de drumeți obosiți de greul vieții, toți cu privirea fixă spre cetatea lui Mihai. Merg cu înfrigurarea și fanatismul celorce caută comori ascunse. Sunt pe drum de zile, de săptămâni. Merg să găsească *dreptatea și domnia legii*, în țara stropită cu sânge și sudoare. Un ideal politic trăiește viu în sufletul lor chinuit. Spuneți, care popor din Europa mai este capabil de atâta efort și atâta jertfă pentru o idee politică, fără o recompensă imediată? Au spus-o gazetarii străini dela Alba-Iulia: nici unul!

Priviți apoi, în răsăritul soarelui, nesfârșitele valuri de sumane și cămeși albe, cum se revarsă mândre, sărbătorește, biruind orice urmă de oboseală, cu steaguri și cântări naționale, în cetatea întregirii neamului! Legiunile Romei n'au putut fi mai impunătoare, când au intrat în Dacia străveche. Ei sunt conștii, că săvârșesc o slujbă la altarul neamului.

De fapt, abia se încheagă adunarea celor

200.000, cea mai măreață pe care a avut-o neamul românesc vreodată — oricâtă trudă desonorantă depun sfârnării bogățiilor noastre să micșoreze și această mândrie a neamului, reducând, cu apucături ridicole, numărul participanților —, abia se încheie legătura sufletească a mulțimilor, crainicii durerilor rămase acasă, în satele ascunse în munți și văi, simt un suflet nou biruind clocotul celui vechiu: ei se simt expresia sufletului românesc de pretutindeni și adunarea de partid se face *adunare națională*.

De aceea gândurile de mărunță răfuială casnică trec pe planul al doilea. *Afirmarea marilor idealuri ale neamului dominează totul*. Cel dintâi strigăt al lor, care sguduie văzduhul și răsună amenințător până departe peste granițele țării este: *„Poporul român se declară hotărît să apere până la ultima picătură de sânge Unirea, care este vecinică“*, așa cum nestrămutate rămân cele 800.000 de morminte, pe cari s'a clădit. — De aceea întreaga adunare este învăluită în mândrul nostru treicolor; și ziua pe dreptul a fost botezată *„sărbătoarea treicolorului.“* — De aceea, bravând toate visurile nerușinate ale unor mârșavi pânditori de revoluții, din față și de afară, adunarea s'a desfășurat într-o ordine a cărei frumusețe impunătoare numai elanul nespun al însuflețirii a întrecut-o.

Dar tocmai fiindcă era însuși neamul de față, adunarea a țintuit la stâlpul infamiei pe toți „cei cari strică România“, pe toți diregătorii nedrepți, pe toți năimiții cari au intrat numai să fure și să jefuiască. Ea a pretins, ferm și demn, sfărmașarea vechilor sisteme și metode de guvernământ, cari sărăcesc țara și destramă sufletul românesc.

În felul acesta, ziua de 6 Maiu 1928 a înfăptuit, în cetatea întregirii hotarelor noastre geografice, mult dorita întregire *sufletească a tuturor într'un singur gând* și singur dor, într'un singur ideal politic: sdrobirea corupției și anarhiei morale din viața publică, pentruca să domnească legea, dreptatea și cinstea.

Acum, ori în curând, gândul va birui, căci este al unui neam întreg. El străbate, cu sgomot de ape multe, toată țara și nici un zăgaz nu-i va putea sta împotriva.

La Alba-Iulia zilei de 6 Maiu 1928 și-a luat începutul România nouă!

Cifre cari grăiesc. Porunca de-a învăța „toate neamurile“ a fost pururea forță vie în biserica lui Hristos. Totdeauna însă secerișul a fost și este prea bogat pentru numărul și puterile secerătorilor. În fața greutății, bise-

*) Problema „drepturilor mirenilor“ în biserică este cât se poate de importantă. De aceea ne simțim datori să dăm — pe cât ne îngăduie spațiul — curs liber discuțiilor, deschise atât de norocos prin cele două articole de până acum.

rica Romei și-a mărit fără odihnă truda; fiecare piedecă a fost pentru ea izvor de nouă energii jertfitoare.

Deosebit de vie este străduința pentru lășirea împărăției lui Hristos, prin *întărirea continuă și sistematică a misiunilor*, sub actualul Pontific Piu XI. Indemnurile lui neconținute către lumea creștină, culminând în grandioasa expoziție misionară, n'au rămas fără rezultat. „*Opera Pontificia de Propaganda Fide*“, în obișnuita lor dare de seamă pe anul trecut, constată cu bucurie că, în butul nesfârșitelor crize economice, darurile creștinilor pentru misiuni s'au urcat cu 12% față de anul precedent, ajungând la suma într-adevăr respectabilă de *46,380.000 lire italiene!* Statele-Unite în locul prim, apoi Italia, Franța, Germania și Canada au partea leului în această contribuție de bună voie. La fel se prețuesc însă și fiderii văduvei, sosiți din țările sărace.

Totuși, suma este foarte mică în comparație cu trebuințele și față cu râvna purtătorilor evangheliei. Din chinuita Chină, din inima nestrăbătută a Africii, din ghețurile Islandei — unde Sfântul Părinte numai zilele trecute a trimis un ajutor considerabil pentru ridicarea unei biserici „Regelui Hristos“, la gradul 65° — pătrunde tot mai stăruitor glasul rătăcirii și întunerecului. Rugăciunile nu ajung pentru a tăia drum împăratului Hristos. Trebuie mijloace de locomoțiune, medicină, cărți; apoi lucruri mai nobile: edificii, școli, case; apoi opere caritative: spitale, ospicii, lazarete, orfelinate; apoi lucruri mai sfinte: altare, odăjdii, biserici, și atâtea altele. — Biserica se gândește la toate, cu râvnă crescândă.

Adăugați la zelul credincioșilor concretizat în rugăciuni și în cele aproape 50 milioane lire, jertfele nespuse ale miilor de misionari cari umplu pământul dela polul nord la polul sud, socotiți încă strigătul Părintelui creștinătății după noui jertfe și nouă râvnă, și veți avea un crâmpeliu din uriașa viață a singurei biserici care ia în serios poruncile lui Hristos: „Mergând, învățați...!“

Gimnastica fetelor

În chestiunea educației religioase a tinerimii, Roma a fost și rămâne pe cât de zelosă, pe atât de intransigentă. Desființarea asociațiilor de cercetași catolici a fost unul din cele mai serioase conflicte dintre Vatican și fascism. Tot așa de hotărât se ridică acum Sf. Părinte împotriva tendinței de-a îngloba și fetele în asociații de gimnastică, pentru a le expune privirilor pline de patimi la concursuri publice. Cu prilejul „*primului concurs de gimnastică feminină al tinerimii italiene*“, Pius XI a adresat Cardinalului Pompili, vicarul Său în episcopia Romei, o scrisoare avântată și categorică asupra acestei chestiuni.

„Episcopul Romei — spune scrisoarea — nu poate să nu deplângă, că aici în sfânta cetate a catolicismului, după douăzeci de veacuri de creștinism, sensibilitatea și grija pentru considerațiunile de delicateță datorită fetelor și fetelor tinere, s'a dovedit mai slabă decât în Roma păgână care, deși ajunsă la atâtea decădere morală, primind dela Grecia învinsă jocurile publice și concursurile de gimnastică și atletică, pentru motive de ordin fizic și moral de pur bun simț, a exclus totdeauna femeia tânără, exclusă de altfel și în multe orașe ale acestei Grecii mult mai corupte... Nimeni nu poate crede, că educația creștină a femeii exclude ori nu apreciază de ajuns tot ce poate da corpului, instrumentul cel mai nobil al sufletului, agilitate și grație solidă, sănătate și putere adevărată și bună; numai să se facă în loc și timp potrivit; numai să se evite tot ce nu este în armonie cu modestia și serioșitatea, cari sunt podoaba și coroana virtuții; numai să se înlăture orice pornire spre vanitate și patimă. *Dacă vreodată trebuie să se ridice mâna de femeie, dorim și ne rugăm, ca aceasta să se întâmple totdeauna și numai spre rugăciune și acte de binefacere.*“

Glasul hotărât al Sfântului Părinte, ridicat pentru a apăra de profanare marele izvor de moralitate care e sufletul femeii și pentru a

păzi cea mai scumpă podoabă a fetelor: nevovăția, va avea mare răsunet nu numai în Italia, ci în lumea întreagă. Căci primejdiile exagerărilor vieții sportive, care cearcă și izbească brutal și în gingășia feminină, este reală primejdie în toată lumea. Părinții și educatorii să ia aminte!

Cum se pot salva Românii din Iugoslavia. Oricât s'ar trimbița puterea susținătoare de neam a ortodoxiei, religie concrescută, cu purile, cu însaș ființa Românilor, un lucru cert: ea s'a dovedit funestă pentru Români ajunși sub dominația altor popoare ortodoxe. În loc de a-l susține, ea a servit drept mijloc de distrugere a sufletului românesc. Pilda *Basarabia* e prea cunoscută și prea dureroasă decât să mai stăruim asupra ei. Tot așa *Bucovina*. Plângerile *Macedo-Românilor* pe această chestiune datează de mult și azi sunt a vaiet desnădăjduit.

O nouă și dureroasă confirmare găsim în situația grea a fraților români din Iugoslavia. Atâtea vreme cât Sârbii din hotarele noastre înfloresc nestânjeniți de nimeni, românii din Iugoslavia sunt amenințați cu desnaționalizare. Calea cea mai scurtă și mai sigură au găsit și Sârbii: biserica ortodoxă. Prin tot felul de mijloace, îi trec pe Români în biserica sârbească și, prin aceasta, îi desființează.

Această stare de lucruri o arată un articol colosal al dlui *N. Vulcan*, în „*Adevărul*“ 28 Aprilie c. Căutând mijlocul mântuirii, ajunge la concluzia următoare:

„Pentru salvarea Românilor din Jugoslavia cel dintâiu lucru de făcut e *sistarea comunității de religie cu ei!* (cu sârbii!). Asta era ideea un mare bărbat de stat, cum a fost *Obdenar*, *cu privire la Românii din Macedonia*, moartea timpurie a acestui mare Română dărnice punerea în practică a planului. Această idee — *prinde și la Românii din Banatul jugoslav*. Dar biserica unită de acolo e organizată, abia având două parohii. Din când în când îi vizitează protopopul unit Comloș, dar *lipsa de preoți* e un inconvenient

Foia „Unirii“

Sfântul Părinte

Academicianul francez, *Henry Bordeaux*, scriitor cu faimă universală, făcând o cercetare a stărilor din Italia, a vizitat și a stat de vorbă cu Mussolini asupra problemelor zilei; a fost primit de Regele Italiei. Cu sf. Părinte Papa Piu XI a stat de vorbă 1½ ceas.

Impresiunile acestei înalte vizite le-a publicat în marea revistă franceză „*L'Illustration*“ (Nr. din 28 Ianuarie 1928). Din ele se desprinde figura maiestooasă a căpeteniei bisericii, așa cum a voit-o Hristos Domnul. E bine deci să le cunoască și cetitorii „Unirii“ și... alții! Pentru ei le traduce:

Preotul ortodox.

Abia sosit în apartamentele Vaticanului, Msgr. Caccia mă poștește numai decât și mă călăuzește deadreptul la sf. Părinte. Nici nu m'așteptam. Mi s'a părut că un ascensor m'a lăsat pe o culme. Din fericire nu am amețit niciodată. Papa, fără îndoială spre a da cinstea ilustrei Companii din carea fac parte, m'a ținut 1½ ceas, rămânând surd la cererea unei alte audiențe și lăsându-mi întipărirea adâncă a unei vii intelectualități.

Stă la masa sa de lucru, pe care sânt rânduite cu îngrijire cărți. Dinaintea lui un Christ mare și o icoană a sfintei lui inimi. Apoi o icoană a Fecioarei. În cele două zile dinainte am putut să-l observ în deajuns la slujba pentru facerea cardinalilor¹⁾. M'a isbit paliditatea

¹⁾ Toate notele sunt ale traducătorului. N. R.

²⁾ Serédi, primatul Ungariei; Binct, arhiepiscop de Beșancon; Rouleau arhiepiscop de Quebec, Lépicier cardinalul curii papale.

sa, înfățișarea obosită și un fel de tic puțin amar și parcă pironit pe masca doctrinală. Toate acestea, în apropierea sa dispar. Dimpotrivă, pielea obrazilor este proaspătă încă, părul ce se vede sub tichia albă este încă negru și nu încărunește de loc. Arcuitul nasului pare mai puțin întins. O înfățișare mai blândă slăbește trăsăturile gravității. Rar își fixează ochii asupra convorbitorului său, atât de mult urmărește, după cât se pare, când vorbește, numai cugetarea sa lăuntrică.

Iar când privirea lor consimte a se fixa această privire este și metalică și desmierdătoare. El vorbește cu o autoritate care cuprinde toată claritatea și toată înțelegerea. Limba franceză îi este așa de familiară, că ar putea să se miște în voie printre ideile doctrinare. Căci el nu va înceta să mă călăuzească pe culmi. — Culmile? Nu trebuia oare să știu că e obișnuit cu ele? La Milano unde voiu fi musafirul clubului alpin, mi se va înfățișa „*Scritti alpinistici*“ del Sacerdote Dott. Achille Ratti“. Profesorul Achille Ratti, este viitorul arhiepiscop de Milan și viitorul Pius XI. El a urcat cele trei culmi, cele mai înalte ale alpilor: Mont-Blanc, Monte Rosa și Cervinul și el a făcut cele mai frumoase dări de seamă asupra acestor urcușuri. Acel al muntelui Rosa este, din cele trei, cel din urmă și cel mai îndrăneț. Pe partea italiană, pe unde perețele îi este sever, a fost urcat doar de 2—3 ori și numai de streini. Singurul italian care se încercase să-i urce, Marrinelli, își găsisse moartea într'o avalanșă. În sfârșit trecerea dela Macugnaga la

Zermatt prin vârful Dufur și prin gâtul Zstein nu isbutise. Profesorii Ratti și Grasi amândoi preoți, cu două călăuze din Courmayeur, încercaseră să urce muntele pe acest drum și făcură, nu fără greutate, această viteză fiindcă a trebuit să stea 2 nopți în munte, tre cari una chiar la piciorul stâncii din v. la 4600 metri. La această înălțime ei n'au putut nici să mănânce, nici să bea, nici să doarmă. Dar, protestează abatele Ratti, cine ar fi putut dormi în curățenia acestui aer care ne curăță sângele și cu spectacolul pe care-l avu sub ochi, în inima acestei cea mai mărețe dintre cele mai mărețe priveliști alpine, în această atmosferă curată și limpede, sub acest de safir, luminat de o mică semilună și când vedeai cu ochii totul scânteia de stele în această liniște...“

Astăzi Achille Ratti nu mai este alpinist. Prisonierul din Vatican, departe de munte săi dragi, nu mai este tânăr, nu mai are muză, nici libertatea. A suit o culme mai înaltă încă, de unde stăpânește toate noroazele. Noaptea, dacă deschide ferestrele sale grădini, pentru a răsufla mai ușor, îl însoară o altă liniște și, mai sus decât pe Mont-Blanc, Monte Rosa și Cervin, trebuie că simte mai apropiat de cerul de safir și stele. Dar vântul care-i atinge fața n'are acurățenie. A trecut deasupra oamenilor și pânul Vaticanului trebuie să-l improspăteze.

Piu XI aduce vorba, cu o plăcere vizibilă despre vremea când urca munții. Când că și eu am urcat Monte Rosa, mă în-

față de care nu este ajutor. *Mai multă soliditate din partea guvernanților noștri, pentru Românii de peste frontieră n'ar strica*"

Nu prea avem de adăogat la acest strigăt de salvare. Nu știm însă dacă el se va auzi până la înaltele urechi ale celor chemați. Mai ales, că în acest caz ar trebui să sprijinească biserica română unită din Banat, lucru de folos neamului, dar neplăcut religiei „dominante”, autochefalia căreia nu poate vedea peste granițele țării.

Serbările de 315 Maiu

Blajul se pregătește cu zor pentru marile serbări tradiționale. Comisiile au lucru destul, dat fiind numărul deosebit de mare al școlilor și persoanelor anunțate.

Gazetele aduc vestea, că măreția serbătorilor va spori cu încă un motiv. Implinindu-se *80 de ani* dela adunarea din 1848, *partidul național-țărănesc* a hotărât să prăznuiască și din partea sa după cuviință această dată memorabilă. În acest scop vor veni la Blaj toți fruntașii și parlamentarii partidului, precum și alți delegați.

Programul obicinuit al serbărilor cuprinde, ca și în trecut, două zile, având în general punctele următoare:

Ziua I. Luni 14 Maiu 1928: 1. Primirea oaspeților. 2. Ora 8, Inceperea concurselor de gimnastică pe Câmpia libertății. 3. Vizitarea așezămintelor de cultură din Blaj. 4. Masă comună. 5. Ora 15, Continuarea concursului. 6. Ora 20 1/2 Concert în sala de gimnastică.

Ziua II. Marți 15 Maiu 1928: 1. Serviciul divin. 2. Defilarea școlilor. 3. Festival la „Piatra libertății”. 4. Pelerinaj la mormintele tribunilor în cimitir. 5. Producțiuni de gimnastică în Piața I. M. Clain. 6. Publicarea rezultatului dela concursuri, premiarea.

„Pacea între biserici”. În numărul din 24 Martie c. al revistei „Credința” din Cernăuți, „revistă de cultură religioasă și națională pe înțelesul tuturor”, redactorul ei, profesor și doctor în teologie, scrie, sub titlul de mai sus, un articol lung. Articolul caracterizează „cultura religioasă” pe care o fac confrații, atât de depărtați și totuși atât de a-

proape de Sibiu. Cetitorii ne vor ierta, dacă suntem nevoiți să reproducem câteva mărgăritare de vulgarități scrise într'adevăr „pe înțelesul tuturor”, mai cu seamă pe a celor din ușa cortului:

„... Pe pământ biserica întreagă nu are un cap văzut... Vlădica Romei a iscodit minciuna că el ar fi urmașul sf. Petru. Petru nu a fost mai mare între apostoli, ci a fost numai cel mai bătrân... Astfel vlădica Romei a asmuțat creștinii unii asupra altora, a ars oameni nevinovați pe rug, i-a schingiuit pe alții și i-a chinuit, pe alții i-a stors și i-a afurisit... Papa este tatăl ereticilor”.

Dar asta n'ar fi nimic. Mai rău e că tot Papa împiedecă acum unirea bisericilor. La Stockholm și Lausanne el nu a fost. Dar: „poate e mai bine așa ca să lipsească tatăl păcatului... Dar ce-i mai rău, papa n'ar vrea ca bisericile să se înfrățiască. El își teme scaunul” (!) ... „Mari și neiertate sunt păcatele prefăcătoriei, lingușirii și asupririi Romei papale... Și papa, iarășipapa, a încercat, s'a silit din răspuțeri să iee Românilor și bucuria unirii lor bisericești... Uniația este o piedecă ce nici nu există...”

Așa se scrie, în spirit larg „ortodox”, adevăr „greco-oriental” pe seama poporului cinstit și neinvățat, în anul Domnului 1928. Se scriu aceste lucruri în Cernăuți, unde Apusul fiind aproape, ar trebui să găsim ceva mai multă demnitate, mai mult respect pentru adevăr și mai multă pietate față de sufletul mulțimilor.

Caraghios e numai, că autorul vrea, probabil, să servească „pacea între biserici” cu astfel de infamii bizantine!

Pentru Șoimușul

Incet, dar fără întrerupere, crește și suma de care au nevoie credincioșii noștri din Șoimușul pentru biserica lor. Contribuțiunile mai noue:

Romul Moldovan, avocat în Jimbolia, fiul	
cantorului bisericii noastre din Șoimușul	2000
Preoțimea protopopiatului Sibiu	2600

surzător, pe care parte? Acest surăs o rupe îndată cu seriozitatea obișnuită și profesorală a feții sale. Totuși, el îmi vorbește de binefacerile munților cari te deprind cu sforțările, cu primejdia și cari te apropie de Dumnezeu. N'a uitat înrăurirea ce a avut asupra-i o carte a unui preot geolog Antonio Stoppani. „Il bel paese”. Aceasta frumoasă țară este Italia Alpilor, la care autorul pofteste pe cititorii săi, pe ucenicii săi, să o cerceteze.

Aceasta a fost introducerea. N'aș vrea să risc o tradare cât de mică a gândurilor Papei când încerc, să urmăresc în memorie șirul unui discurs, în care mi-s'a făcut onoarea de a răspunde adesea cugetului meu propriu. Pusesem pe masa Sa o cârtică: „Negustorul de fericire” sau „Spulberarea miseriiilor”, o laudă adusă operelor de caritate. El începe să laude această caritate franțuzească așa de darnică și îmbelșugată, să laude clerul francez care a suferit mari pierderi, care este sărac și care se manifestează printr'o lăpădare de sine și un devotament zilnic. Ce sarcină îl aștepta după război! Atâtea biserici prădate și dărâmate de reclădit, atâtea restriști morale de mângăiat, atâtea ruine materiale de ridicat, atâtea dureri și rane de îngrijit. Și apoi atâtea copii de învățat, atâtea inteligențe spre a fi puse la calea cea dreaptă, atâtea inimi rănite sau dușmănoase pentru a fi deschise adevărului. Ascultându-l mă gândiam la toți acei bieți preoți de țară,¹⁾

¹⁾ Așa gândește și grăiește despre preoți un academician francez. La noi — cam altfel!

despre viața exemplară a căroră eu am avut prilejul să vorbesc uneori, și cari sunt zăgazul spiritual al satelor noastre împotriva torentelor de poftă și de rele dorinți. Ei nu călătoresc la Roma, e foarte scump; dar ei să știe că sânt primiți și prețuiți de sfântul Părinte ale cărui buze, când îmi vorbește de dâșii, reiau tremurul din ajun al rostirii silabelor „Verdun”...

Școalele, universitățile, acolo se formează creșterea tinerimii. Și când eu pusei înainte faptul că dârniciile sunt mai bucurătoare pentru operele de caritate de cât pentru cele intelectuale, — „pentru că nevoia e mai aparentă. Dar facultățile și colegiile catolice sunt susținute și ele. Universitatea catolică din Milan, când a trebuit să ceară pentru dâșii, a dobândit ajutoare dela bieții săteni din Abruzii. Fără îndoială că trebuie cultură pentru a da avânt culturii, cel puțin când nu e la mijloc un ideal. Acest ideal l-au găsit smeriții țărani dela munte. Cât privește școala primară, așa de însemnată, firește, e greu să lupți cu învățământul gratuit al statului. Trebuie suplinit prin catechism și prin supravegherea cu băgare de seamă a părinților cari trebuie să aibă tot interesul pentru o chestiune așa de grea, așa de obștească, care privește familia și societatea în deobște. Se poate pătrunde în corpul învățătoresc căreia i-a făcut totdeauna cinste învățătorii catolici. Trebuie curaj, un curaj supraomenesc. Dar biserica catolică nu învață, cum spune Manzoni, să se realizeze

Preoțimea protopopiatului Pogăciana	280
” ” Cojocna	1900
” ” Cătina	1000
” ” Ludoșul de Mureș	1900
” ” Brașov-Trei scaune	1000
Parohia Lunca	100
On. St. Lita, paroh Lunca	10
Gavrilă Cioba, plutonier jandarmi Peleuș	260

Scrisoarea prin care curatoratul exprimă cele mai vii mulțumite binefăcătorilor, observă, nu fără îngrijorare, că lucrările au început, deși cheltuielile sunt acoperite abia pe jumătate. Suntem însă siguri, că lista binefăcătorilor nu s'a încheiat. Protopopiatele vor urma toate, fără îndoială, pilda celor de mai sus, ca să vedem în curând înfăptuit și acest gând plăcut lui Dumnezeu.

Știri mărunte

Personale. Preaveneratul Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. *Andrei Oltean* din Sânboieni protopop onorar, cu dreptul de-a purta brâu roșu; pe pâr. *Dariu Vlad* profesor de religie la liceul de fete „Domnița Ileana” din Sighet; pe pâr. *Paul Szilágyi* paroh la Petrova; pe pâr. *Vasile Coghina* adm. parohial la Trip; pe pâr. *Vasile Lazar* adm. parohial la Teolțur; pe pâr. *Vasile Ghițiu* adm. parohial la Negreni pe pâr. *Gheorghe Gavrișiu* adm. parohial la Buzaș; pe pâr. *Ioan Bușia* adm. parohial la Rugăsești; pe pâr. *Emil Hales* adm. parohial la Gârboul-Dejului.

Zece ani dela moartea lui Gh. Coșbuc. „Societatea Scriitorilor Români” din București, ca și cercul „Gheorghe Coșbuc” al studenților someșeni dela Cluj au comemorat, cu solemnitatea cuvenită, împlinirea alor zece ani dela moartea marelui „poet al țărânimii”. În vâltoarea uriașă a patimilor și a durerilor cari sfășie sufletul neamului nostru după zece ani dela glorioasa lui întregire, icoana lui Coșbuc se ridică senină și binefăcătoare. Vedem în ea strălucind, optimistă și biruitoare, adevărata putere de viață a neamului nostru: sufletul țărânului care înfruntă dârș și sănătos greutățile vremii, cum biruește codrul gerul iernii. Și înafară de acest moment greu de actualitate, sărbătorirea lui Coșbuc

supraomenescul? Ea învață să biruești firea. Ea deschide supraomenescului porțile.

Nici odată ordinea religioasă n'a fost împotriva ordinii politice. Familia, școala, religiunea; această treime nu este pârghia oricărei ordine publice? Cât privește biserica, dacă caracterul său de universalitate, de catolicitate, o așează deasupra partidelor și chiar deasupra regimurilor pentru cari ea n'are nici o preferință, ea exercitează printr'insele cea mai binefăcătoare înrăurire. Ea nu rămâne streină de politica, care înfățișează într'un chip oarecare dragostea pentru binele public, atâtea de trebuincioasă, ba chiar mai trebuincioasă decât dragostea particulară. Nu rămâne streină, fiindcă ajută să formeze conștiințe politice. O conștiință politică ne pofteste să vedem lămurit în ce constă folosul sau paguba țării noastre și ceea ce este de folos nu e potrivnic ordinii creștine. Ea ne atrage băgarea de seamă asupra răului și binelui public, după cum conștiința proprie ne înștiințează asupra faptelor noastre bune sau rele. Catolicii din Franța nu pot cădea la învoială asupra chestiunilor de căpetenie și să ajungă astfel la o unire care le-ar da valoarea lor? „Sânt un bătrân bibliotecar, mi-a spus Piu XI cu acel surăs care schimbă înfățișarea severității sale, primind omagiul „Negustorului de fericire” și al „Feții Ierusalimului” și măguliți gusturile mele aducându-mi cărți.”¹⁾

¹⁾ Probabil scriitorul, punând ghilemele reproduce vorbele Papei. Incolo numai earează ceea ce i-a rămas din convorbirea cu Papa.

este un gând bun, care va trebui afișat într'una, cu multă stăruință. Nu numai pentru a face dreptate postumă marelui idealist, care în viață și-a avut partea lui de mizerie și durere potrivită cu mărimea lui sufletească. Nu numai pentru a pune înaintea generațiilor viitoare un model de muncă neîntreruptă și rodnică. Ci mai ales fiindcă sufletul românesc, cel bun și adevărat, din opera lui trebuie să se inspire, din »Fire de tort« de el țesute trebuie să-și facă haină, »Balade și idile«, »Cântece de vitejie« ca ale lui trebuie să cânte. — Fie amintirea lui nou izvor de întărire sufletească pentru toți fiii neamului!

Locale. Dumineca viitoare, a Orbului, va predica în catedrală p. Nicolae Popp, profesor al școlii normale.

— Orașul și institutele noastre au sărbătorit și anul acesta, după cuviință, ziua de 10 Maiu. La orele 9 s'a ținut, în biserica catedrală, o Liturghie solemnă, pontificată de lssm. Dr. A. Cheșianu, vicar mitropolitan, cu mare asistență. A ținut să fie de față și I. P. S. Sa părintele mitropolit Vasile, precum și toate autoritățile locale. A urmat apoi defilarea trupei de jandarmi — cari, din grija părintească a nu știm cui, tot mai străjuesc încă »Câmpul Libertății« — iar la orele 11 a fost un festival în sala de gimnastică a liceului de băieți. Conferențiar am avut astă dată pe dl. prof. St. Nenitescu, dela universitatea din București, care în vorbe pline de poezie caldă a evocat figura bunului rege Ferdinand I. Coruri și declamări reușite au întregit programul ascultat cu pietate de public numeros.

— După programul oficial publicat în foi, p. Zavoral, distinsul oaspe al țării noastre, va vizita Blajul în ziua de 17 Maiu. Il vom primi firește, cu toată căldura și dragostea ce i-o păstrăm. Am fi dorit totuși, ca acei cari au combinat programul călătoriei, să nu fi uitat că în 15 Maiu se desfășoară la Blaj marile serbări, ajunse acum tradiție, de cari se interesează țara întreagă. Ar fi fost bine să le vadă și p. Zavoral.

Mă gândesc nu fără melancolie la atâtea alte lucrări pe cari n'aș fi îndrăsnit să le aduc într'acest loc, dacă colecțiunile de artă ale Vaticanului nu mi-ar fi dat încredere în blândețea și în gustul și în lărgimea de vederi a pontifilor urmași ai lui Paul III și Leon X. *) Cel puțin îmi dau seama de toată insuficiența mea religioasă. Nici un loc de pe pământ nu se aseamănă cu acesta pentru a restatornici în vizitator smerenia.

Erudiția sf. Părinte mă miră și mă covârșește. Ea cuprinde mișcarea noastră contemporană ca și trecutul istoric și clasic. Nu mi-a pomenit el înfăptor cutare frază din răspunsul meu la primirea în Academie a abatelui Bremont? Li spusese nouului confrate, pentru distracție, cum îl caracterizase unul din cei mai răi vrăjmași ai săi. »Acest Preot care are toate păcatele lezuiților fără să aibă virtuțile lor... Și adăugasem ca protestare: »Dar păcatele lezuiților sânt de ajuns spre a face oameni de treabă... De lucrul acesta starețul general al ordinului s'a arătat mulțumit.

În istorisirea foarte nedesăvârșită și pentru care cade asupra-mi toată răspunderea unei convorbiri de o bunăvoință părintească și cu o grijă veșnică pentru învățătura bisericii, am putut eu să dau oarecum o idee despre persoana sf. Părinte? Neștiința mea în ce privește

*) Paul III, Alexandru Farnese, papa dela 1534—1549. El a pornit adunarea sinodului tridentin Leon X, Jean de Medicis, papa contemporan cu Neagoe Basarab, 1513-1521. Veacul renașterii i-a dat numele de Papa renașterii.

† **Lucreția Papiu n. Barbu.** soția greu încercatului nostru protopop Alexandru Papiu din Iernut — căruia îi trimitem și pe această cale condoleanțele noastre — a adormit în Domnul, în 6 Maiu c. în al 58-lea an al vieții, și al 40-lea de fericită căsătorie. Fie-i partea cu dreptii!

Telefonul »Unirii«

B. Călimănești. Nu intră în obiceiurile noastre să publicăm articole tipărite întâi în alte gazete. Articolele din »Dumineca« sunt, și de altfel, scrise pentru popor. Dacă scrieți ceva potrivit pentru noi, bucurați.

»Telegraful«. Sibiu. Dacă nu există o »religie catolică«, ci numai o »biserică sau confesiune catolică«, precum spuneți în numărul din 5. V. atunci, vă rugăm, cele câteva sute de milioane de catolici, cari de fapt există, ce religie au? Ori sunt numai o organizație confesională fără religie? — În colo ne bucurăm, că evoluăm, revendicând pe seama dvoastră termenul de *catolic*, pe care l-ați tălcuit corect: »universal, general«. Rând pe rând veți lua, suntem siguri, nu numai numirea, ci și fondul. Atunci nu veți mai pune în opoziție catolicismul și creștinismul, ci veți găsi foarte firesc că sunt una și aceeași religie. Domnul Hristos, anume, a întemeiat o singură religie: universală, deci catolică.

»Legea Românească«. Oradea. Lozinca anunțată de P. S. Roman în frumoasa pastorală de Paști: »Noi nu vom înceta a lucra cu stăruință pentru înfrățirea tuturor românilor în credința strămoșească a poporului român și vom isbi atâtea vreme în păretele despărțitor până-l vom doborî«, este și programul nostru. Suntem convinși că Preasfințitul știe care-i adevărata noastră lege strămoșească! O spun și cărțile de școală, că noi și ca sânge, și ca limbă, și ca lege, »dela Râm suntem coboritori«. — Ori, dacă Preasfințitul nu ar vrea să înțeleagă acest adevăr simplu, nu are de gând să isbească în păretele ridicat de Fotie și ceilalți bizantini întemeietori de religie strămoșească pentru Români, ci vrea pur și simplu să se înscrie în oastea războinică a Neodihnitului dela Sibiu, îl compătimim pentru mediocritatea idealului. Il rugăm însă ca în propriul interes, să nu întreprindă nici odată arme neîngăduite. În acest caz, îl asigurăm, că vom fi adversari foarte blajini.

M. Sibiu. De sigur, și înțelepciunea probată a »Telegrafului« ar fi ajuns să găsească motivul pentru care comisiunea directorilor din ministerul cultelor lucrează regulamentul de aplicare al legii cultelor minoritare sub președinția dlui Z. Păclisanu, directorul general al cultelor minoritare. Nu era nevoie să-și închipuie că, pentru atâtea treabă, nunțul papal »își va fi permis o nouă vizită« etc. Dar alta-i pricina! »Telegrafului« îi trebuia cu orice preț un nou motiv să înjure pe nunțul

și pe d. ministru Lapedatu. Că n'a fost destul de ingenios e adevărat. Dar asta... e chestie de inteligență, lipscă careia transformă adesea chiar cele mai pravoslavnolovituri în simple »copite de măgar«.

P. Bunești. Am primit suma de 500 Lei. Pentru completarea abonamentului până la 31. XII 1927, vă rugăm mai trimiteți 30 Lei.

Gh. Vișag (j. Severin). Liturgierul de care înțelegem că bați nu s'a tipărit. E vorba că se va tipări abia în viitor, deși îl mai caută și alții.

Biserica gr.-cat. Baia sprie. Suma trimisă și conținat în abonamentul anului viitor. Numerii ceruți și trimisi.

C. Iankow-Most (Ingoslavia). Am primit 800 Lei achitat până la finea anului curent.

Gh. Dej. Confirmăm primirea sumei de Lei achitat până la finea anului curent.

S. Șien-Cristur. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

A. Oncești. Suma trimisă s'a conținat în abonamentul anului curent.

C. Copon. Suma trimisă 500 Lei s'a spedit pentru biserica din Șoimușul.

M. Buteasa. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

Turnătorie de clopote și meta

SCHIEB & KAUNTZ

SIBIU Str. Gării 15.

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de primă calitate ca înainte de războin, efectuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale.

(205) 52-5

Cel mai modern și portabil
Gramafon, cu 10 plăci, pentru 3500 lei
 se găsește la »TRISKA«, Cluj
 (99) 1-3

viața lăuntrică a Vaticanului nu m'ar îndreptăți, fără să trec limitele, să fac mai mult de cât un portret, care n'are numai o schiță. În cursul convorbirii am văzut statornic că Papa are dorința de o unire în întregime a creștinătății. Enciclica de curând: »*Mortalium animos*«, privitoare la convertirea și supunerea bisericilor despărțite la biserica catolică, apostolică și romană, singura depozitară, sentinela exclusivă a revelațiunii, urmărește într'un limbaj mișcător înfăptuirea acestei uniri, a căreia îndepărtare pricinuește Papii o învederată și nobilă durere — aceea a căpeteniei care dă ordinele acolo unde viața și moartea sânt închise — carea ni-a adus aminte versurile lui Mistral evocate în fața lui Piu X: »Era un mare bătrân în robă albă... cu ochii săi în fundul capului, și triști. El își dă seama într'această clipă că este desbinată creștinătatea...« Creștinătatea desbinată! Dar el nu vrea să se oprească la această privire ce-ți strânge inima. Cum n'ar fi Papa optimist? Dumnezeu oare n'a recunoscut la crearea lumii că lucrarea sa era bună, și binele din cele 5 părți ale lumii nu curge spre Roma, nu de aici pornește și nu aici se înapoiază mărit? ! Aici stă adevăratul spectacol, al Romei catolice. *Un om înfățișează caracterul ei universal: Papa!*

Henry Bordeaux

Citiți și răspândiți: »UNIREA«

Antoniou Zeile

pictor academic

execută

ICONOSTASE

și orice altă pictură pentru biserici românești

Atelier fondat în 1903

BLAJ județul Târnava-mică